

Analyse:

Sverige viser vejen: Lavere moms på fødevarer virker – det kan lette danskernes hverdagsøkonomi betydeligt

Resumé

Fødevarepriserne i Danmark er steget med ca. 30 procent siden 2020, og danskernes købekraft er ikke fulgt med i samme tempo. Prispresset rammer samtidig socialt skævt, fordi lavindkomstgrupper og personer på overførselsindkomst bruger en større del af deres budget på mad og derfor mærker prisstigningerne hårdere.

Derfor fylder emnet også meget for mange danskere. En undersøgelse efter folketingsvalget viste, at det for 19 procent af vælgerne havde betydning for deres stemme, og andelen er endnu højere blandt både blå vælgere og partiskiftede.

Den høje danske fødevaremoms – EU's højeste – gør denne udfordring endnu større. Omvendt må en sænkning af momsen på fødevarer må forventes at få en stor virkning på priserne i dagligvarehandlen. Det viser helt nye erfaringer fra Sverige, der halverede fødevaremomsen den 1. april 2026. De erfaringer flugter også med erfaringer fra bl.a. Norge, Portugal og Spanien. En lavere fødevaremoms kan dermed både styrke købekraften og adressere et emne, der fylder tungt hos vælgerne.

Momsen på fødevarer kan sænkes på flere måder. Ved en sænkning fra 25 procent til 15 procent kan en børnefamilie med to børn spare omkring 5.000 kr. om året, mens besparelsen ved en sænkning til 6 procent – svarende til niveauet i Sverige – kan komme op mod 9.500 kr. årligt. Også enlige, pensionister og par uden børn vil få en mærkbar gevinst.

Fødevarepriserne er steget markant – og købekraften følger ikke med

Siden 2021 er fødevarepriserne i Danmark steget med ca. 30 procent. Det er betydeligt mere end den generelle prisudvikling. Selvom de relative prisstigninger er aftaget en smule, betyder udviklingen, at indkøbskurven både opleves som og reelt er blevet markant dyrere relativt til meget andet.

I samme periode er lønningerne på det danske arbejdsmarked naturligvis også steget – og dermed har danskernes købekraft "indhentet" nogle af prisstigningerne. I 2025 lå lønningernes købekraft således 2,5 procent over niveauet for 2020. Men billedet er noget mere nuanceret, når man ser på, hvad der reelt kan købes af fødevarer for danskernes løn.

Selvom lønningerne på det danske arbejdsmarked er steget, så var den reale købekraft, når det kommer til fødevarer, faktisk ca. 7,5 procent lavere i 2025 end i 2020. Det viste en analyse fra Rockwool Fondens Analyseenhed i slutningen af 2025.

Real udvikling i lønningernes købekraft, 2020-2025

Udvikling i lønningernes købekraft	Udvikling
Generelt	+ 2,5 pct
Fødevarer	- 7,5 pct.

Kilde: Kühl, J. (2025): *Lønmodtagerne har indhentet tabt købekraft – modtagere af overførselsindkomster må vente til 2029*. Rockwool Fondens Analyseenhed, https://rockwoolfonden.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2025/10/Analyse_Lon-overf-og-inflation_publ2_okt.pdf?download=true, s. 4.

Og prisudviklingen fortæller kun halvdelen af historien: Udviklingen i fødevarepriserne rammer nemlig ikke alle danskere lige hårdt: For modtagere af overførselsindkomster som f.eks. pensionister og kontanthjælpsmodtagere fylder fødevarerindkøbet mere i det daglige budget. Det fænomen kaldes i den økonomiske litteratur for "Engels lov", og den kan illustreres ved hjælp af et eksempel som det nedenstående.¹

¹ Engels lov tilsiger, at "udgiften til fødevarer ved stigende indkomst komme til at udgøre en stadig mindre del af indkomsten, dvs. at indkomstelasticiteten på fødevarer er mindre end 1.", se: Gotfredsen, A. (2023): Ernst Engel. Lex – Danmarks Nationalleksikon, https://lex.dk/Ernst_Engel.

Eksempelberegning: Fødevarer fylder relativt mere i budgetterne for danskere med lavere indkomster

	Gennemsnits- indkomst	Kontanthjælp
Månedssindkomst	51.675 kroner	13.000 kroner
Budget til fødevarer	~3.500 kroner	~1.800 kroner
Fødevarers andel af budget	~7 pct.	~14 pct.

Kilde: Egne beregninger baseret på Danmarks Statistik, Statistikbanken: FU13 og Danmarks Statistik (2025): Gennemsnitsdanskere.
<https://www.dst.dk/da/Statistik/laer-om-statistik/gennemsnitsdanskere> samt Beskæftigelsesministeriet (2026): Satser, <https://bm.dk/satser/satser-for-2026/kontanthjaelp>.

Note: Beregningen fsva. gennemsnits-indkomsten er taget afsæt i indkomsten for Danmarks Statistiks "gennemsnitsdanske" og gennemsnitshusstandens forbrug på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer. For kontanthjælpen er taget afsæt i den højeste sats for 2026 og et fødevarebudget på niveau med enlige under 60 som angivet i Danmarks Statistik, Statistikbanken: FU13. Alle indkomster er før skat og inkl. pension.

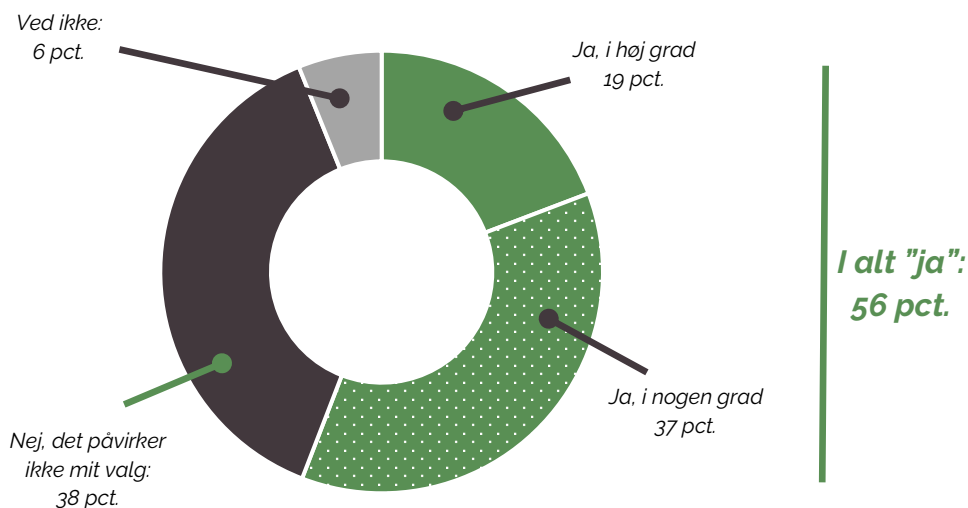
Som eksemplet understreger, betyder en stigning i fødevareprisernes ganske meget mere for lavere indkomster end for højere. Ifølge Rockwoll Fondens analyse kan disse grupper først forventes at have genvundet den tabte købekraft i 2029.

Det samlede billede er med andre ord, at priserne på fødevarer er steget hurtigere og mere, end lønnen har kunnet indhente – og at dette især rammer familier med lavere indkomster hårdt.

Leveomkostninger og privatøkonomi fylder hos vælgerne

De høje fødevarepriser – og mulighederne for at gøre noget ved det – er derfor også et tema, der fylder godt blandt danske vælgere. DSK's egen måling, der blev gennemført under den seneste valgkamp, viste f.eks., at udviklingen i fødevarepriserne i et eller andet omfang havde betydning for, hvordan 56 procent af danskerne agtede at sætte deres kryds.

Har udviklingen i fødevarepriserne betydning for, hvordan du vil stemme ved det kommende folketingsvalg?

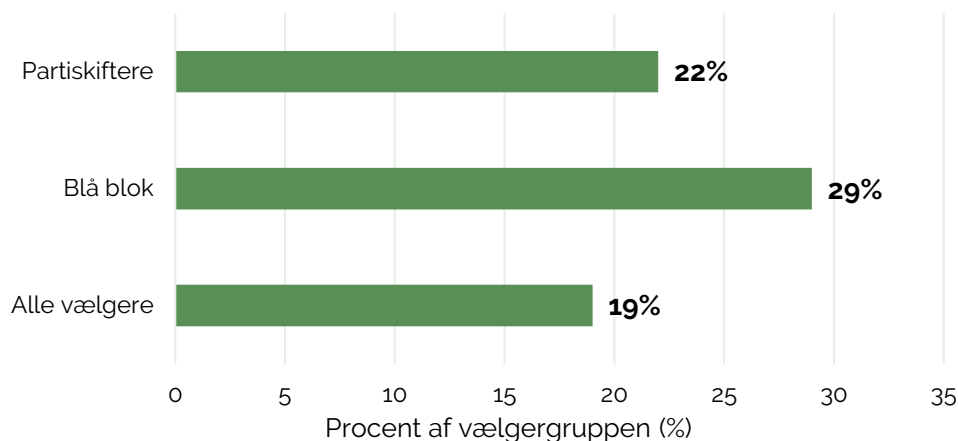
Kilde: Norstat for DSK, marts 2026. N = 505.

Note: Undersøgelsen er gennemført primo uge 11. Spørgsmålet lød: "Fødevarepriserne i Danmark steg i 2025. Har det betydning for, hvordan du vil stemme ved det kommende folketingsvalg?" Figuren er en gengivelse fra DSK (2026): Fødevarepriserne: Et valgkampstema, der optager danskerne. Analysenotat, marts 2026.

I en anden undersøgelse, der blev gennemført efter valget, blev det endnu en gang bekræftet, at temaet fyldte meget for danskerne: 19 procent af vælgerne bekræftede, at fødevarepriserne havde betydning for, hvilket parti eller hvilke politikere de stemte på ved folketingsvalget den 24. marts 2026.

Det placerer emnet blandt de mest centrale vælgerhensyn og viser, at spørgsmål om priser, husholdningsøkonomi og købekraft ikke er et smalt nichetema, men en bred bekymring i befolkningen. Dette gjaldt især for vælgere, der stemte på partier i blå blok samt på vælgere, der havde skiftet parti siden sidste valg.

Privatøkonomi og leveomkostninger fylder især hos partiskifere og blå vælgere

Kilde: Larsen, J.C. / Common Agenda (2026): Vælgernes tale ved FV26. Afgørende emner for vælgerne. Præsentation / opslag på LinkedIn, se:

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7443201538275241984/>

Note: N = 3039.

Dette peger på, at økonomisk tryghed i hverdagen er et politisk emne med betydelig relevans også i den kommende fremtid.

Fødevareromsen har stor betydning for priseniveauet

En meget betydelig del af prisen på fødevarer og andre varer i Danmark udgøres af moms. I Danmark er momsens på 25 procent, og som det eneste land i Europa har Danmark ikke en reduceret momssats på livsfornødenheder som fødevarer.

I Norge er fødevareromsen f.eks. kun 15 procent, mens den i Tyskland er helt nede på 7 procent – og i Sverige er den pr. 1. april 2026 endda blevet sænket til kun 6 procent.

Et oplagt sted at søge at mindske de negative effekter af stigende fødevarerpriser – ikke mindst for lavindkomstgrupper – er derfor at kigge nærmere på den danske moms på fødevarer.

Konkrete erfaringer fra Sverige og andre lande: Lavere moms på fødevarer giver lavere priser i hverdagen

I Sverige besluttede man at sænke den allerede reducerede fødevaremoms fra 12 til 6 procent med virkning fra 1. april 2026.² Formålet var at skabe et nedadgående pres på fødevarepriserne, der gennem længere tid er steget.

De helt nye svenske erfaringer med at reducere fødevaremomsen viser tydeligt, at momsreduktionen er slået igennem på forbrugerpriserne. Det viser undersøgelser fra den uafhængige, svenske priskontrolvirksomhed "Matpriskollen".

Den uafhængige, svenske fødevareprisovervågning konkluderede i april 2026 således, at momsreduktionen havde givet "full effekt på butikshyllan", og at "samtlige stora dagligvarukedjor har följt beslutet och sänkt sina priser i enlighet med den nya momssatsen."³

En anden effekt af den svenske momsreduktion på fødevarer er også en øget grænsehandel på grænsen mellem Norge og Sverige, foranlediget af den voksende prisforskel i dagligvarehandlen mellem de to lande.⁴

Konklusionen på analysen af priseffekten af den reducerede fødevaremoms i Sverige flugter med tidligere erfaringer med at reducere fødevaremomsen i andre lande. I Norge sænkede man i 2001 moms på fødevarer ganske markant. Forskning fra 2018 viste, at dette medførte et så godt som fuldt overløb i de priser, som forbrugerne blev mødt af i dagligvarehandlen.⁵

En lignende effekt er dokumenteret i både Spanien i forbindelse med en momsreduktion på fødevarer i 2022⁶ og i Portugal i forbindelse med en momsreduktion på fødevarer⁷ i 2023.⁸

I Østrig har man også besluttet at sænke moms på "grundnæringsmidler" til 4,9 procent pr. 1. juli 2026.⁹ I lyset af erfaringerne fra Sverige og andre lande må man også her forvente, at en momsreduktion for fødevarer vil betyde lavere fødevarepriser.

² Finansdepartementet (2025): *Matprispaket för billigare matkassar*. Pressemeddelelse, 4. september 2025. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/09/matprispaket-for-billigare-matkassar/>.

³ Matpriskollen (2026): *Matpriskollens analys: Momssänkningen har gett full effekt i butikshyllan*. Pressemeddelelse, 4. maj 2026. <https://matpriskollen.se/aktuellt/2026/05/matbutikerna-sankte-med-momsen-men-stor-oro-for-okande-priser-framover>.

⁴ Eklund, H. (2026): *Norska förväningen i Sverige: "Pinsamt"*. SvD Näringsliv, 25. april 2026. <https://www.svd.se/a/Wvmmd2/norska-matbutiker-tappar-kunder-till-granshandeln-efter-momssankning->

⁵ Gaarder, I. (2018): Incidence and Distributional Effects of Value Added Taxes. *The Economic Journal*, nr. 129/618, s. 853-876.

⁶ Forteza, N., Prades, E. & Roca, M. (2024): Analysing the VAT cut pass-through in Spain using web-scraped supermarket data and machine learning. *SERIEs, Journal of the Spanish Economic Association*, nr. 16, s. 137-189.

⁷ I Portugals tilfælde var der endda tale om en midlertidig indførelse af nulmoms på udvalgte fødevarer.

⁸ Bernadino, T. et al. (2025): The Full, Persistent, and Symmetric Pass-Through of a Temporary VAT Cut. *Journal of Public Economics*, nr. 248.

⁹ Bundeskanzleramt (2026): *Ministerrat beschließt Liste der Grundnahrungsmittel mit ermäßigter Mehrwertsteuer*.

<https://services.bundeskanzleramt.gv.at/newsletter/bka-medien-newsletter/innenpolitik/bka-medieninformation-28-01-2026.html>.

Hvordan kan momsen på fødevarer sænkes? Tre scenarier

Fødevarer momsen kan tilpasses på mange forskellige måder. I det nedenstående er regnet på tre forskellige scenarier:

- **Scenario A: Den eksisterende, politiske aftale i Danmark**
Fødevarer momsen reduceres med de 6 mia. kroner, der politisk er afsat til formålet allerede; dette svarer til en ændring i momssatsen på fødevarer fra 25 til 20 procent.
- **Scenario B: Fødevarer momsen på norsk niveau**
Fødevarer momsen sænkes til norsk niveau, dvs. med ti procentpoint; dette svarer til en ændring i momssatsen på fødevarer fra 25 til 15 procent.
- **Scenario C: Fødevarer momsen på svensk niveau**
Fødevarer momsen sænkes til svensk niveau; dette svarer til en ændring i momssatsen på fødevarer fra 25 til 6 procent.

Med afsæt i forskning fra f.eks. Norge må det forventes, være størstedelen af en lavere fødevarer momsen kommer forbrugeren til gode.¹⁰ I scenarierne er der derfor antaget et overløb på 95 procent til forbrugerne, og resten antages anvendt til at dække virksomhedernes administrative meromkostninger. De tre scenarier betyder derfor, at forbrugerne kan forvente prisfald på fødevarer på mellem ca. 4-14 procent afhængigt af scenario.¹¹

Hvad betyder en lavere fødevarer momsen i kroner og øre?

Der er allerede indgået en politisk aftale om at afsætte 6 mia. kroner til en ikke nærmere specificeret model for reduktion af momsen på fødevarer i Danmark.

Det svarer til, at man enten kan fjerne momsen på frugt og grønt eller reducere den generelle fødevarer momsen med 5 procentpoint.¹² Efter tilbageløb og adfærd svarer de 6 mia. kr. til ca. 5,25 mia. kroner. For en børnefamilie kan dette betyde en årlig besparelse på næsten 2.500 kroner svarende til et par hundrede kroner om måneden.

Vælger man at reducere fødevarer momsen yderligere – f.eks. så danske forbrugere ligestilles med norske eller svenske forbrugere – er besparelserne noget eller endda markant større.

¹⁰ Gaarder, I. (2019): Incidence and Distributional Effects of Value Added Taxes. The Economic Journal, vol. 129/618, s. 853-876.

¹¹ Prisen falder ikke med x procent, når momsen sænkes med x procent point. Momsen er nemlig allerede indlejret i den pris, som forbrugeren oplever. Koster en vare 100 kroner, er disse 100 kroner således inklusive 25 procent moms. Hvis momsen på denne vare reduceres med 10 procent point (fra 25 til 15 procent), svarer det til et prisfald på 8 kroner.

¹² Finansministeriet (2026): Bred aftale om ramme til nedsættelse af moms på fødevarer eller frugt og grønt. Pressemeddelelse, 28. januar 2026. <https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2026/januar/bred-aftale-om-ramme-til-nedsaettelse-af-moms-paa-foedevarer-eller-frugt-og-groent/>.

Scenarier:

Årlig besparelse ved momsnedsettelse på fødevarer

Husholdningstype	Årligt madbudget	Scenario A 25→20 pct.	Scenario B 25→15 pct.	Scenario C 25→6 pct.
Single, under 30 år	21.732 kr.	~826 kr.	~1.652 kr.	~3.138 kr.
Single, pensionist	24.852 kr.	~944 kr.	~1.889 kr.	~3.589 kr.
Par uden børn	41.736 kr.	~1.586 kr.	~3.172 kr.	~6.027 kr.
Børnefamilie	65.772 kr.	~2.499 kr.	~4.999 kr.	~9.497 kr.
Hvad koster det staten?		5,25 mia. kr.	10,5 mia. kr.	20 mia. kr.

Kilde: Egne beregninger baseret på Danmarks Statistik, Statistikbanken: FU13 samt Finansministeriet (2026): Bred aftale om ramme til nedsættelse af moms på fødevarer eller frugt og grønt. Pressemeldelse, 28. januar 2026.

<https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2026/januar/bred-aftale-om-ramme-til-nedsaettelse-af-moms-paa-foedevarer-eller-frugt-og-groent/>

Note: Beregning: Madbudget x ($\Delta / 125$) x 0,95. Beregningerne er baseret på 2024-tal. Sc. A (25 → 20 pct.): ~5,25 mia. kr./år (interpoleret fra Skatteministeriet; den politiske aftale angiver 6 mia. kr./år), Sc. B (25 → 15 pct.): 10,5 mia. kr./år (Skatteministeriet, direkte, efter tilbageløb og adfærd) Sc. C (25 → 6 pct.): ~20 mia. kr./år (ekstrapolation – ikke opgjort af Skatteministeriet, bør skønnes med usikkerhed)

Månedlig besparelse ved momsnedsettelse på fødevarer

Husholdningstype	Månedligt madbudget	Scenario A 25→20 pct.	Scenario B 25→15 pct.	Scenario C 25→6 pct.
Single, under 30 år	1.811 kr.	~69 kr.	~138 kr.	~262 kr.
Single, pensionist	2.071 kr.	~79 kr.	~157 kr.	~299 kr.
Par uden børn	3.478 kr.	~132 kr.	~264 kr.	~502 kr.
Børnefamilie	5.481 kr.	~208 kr.	~417 kr.	~791 kr.
Hvad koster det staten?		5,25 mia. kr.	10,5 mia. kr.	20 mia. kr.

Kilde: Se ovenstående tabel.

Note: Se ovenstående tabel.

En børnefamilie med to børn kan således forvente at spare helt op imod 9.500 kroner årligt ved en reduktion til 6 procent, dvs. til niveauet i Sverige. Og netop Det svenske scenario er interessant, da den svenske moms på fødevarer blev reduceret med virkning fra den 1. april.

Beregningerne viser i øvrigt en klar sammenhæng mellem husholdningens madbudget og den kontante gevinst ved en momsreduktion: Jo større fødevarerforbrug, desto større besparelse i kroner og øre. Dette er dog ikke overraskende, da der er tale om en procentuel reduktion. Og derfor er den direkte gevinst i kroner og ører størst for børnefamilier og mindst for enlige.

Indkøbskurven i praksis – hvad kan man spare ved en momsreduktion?

En ting er den overordnede besparelse. Men denne besparelse kan også gøres mere håndgribelige ved at vise de konkrete besparelser på en række normale dagligvarer. Priserne er baseret på et gennemsnit af priser fra de største danske dagligvarebutikker i marts 2026.

Scenario A: Ugentlig indkøbskurv – besparelse ved 25 procent vs. 20 procent fødevareroms

Vare	Pris i dag	Pris ved reduceret momssats	Besparelse
Sødmælk, 1 liter	16,00 kr.	15,39 kr.	0,61 kr.
Smør, 200 g	22,00 kr.	21,16 kr.	0,84 kr.
Hakket oksekød, 500 g	52,00 kr.	50,02 kr.	1,98 kr.
Kyllingebryst, 600 g	48,00 kr.	46,18 kr.	1,82 kr.
Brød, rugbrød 700 g	28,00 kr.	26,94 kr.	1,06 kr.
Pasta, 500 g	12,00 kr.	11,54 kr.	0,46 kr.
Tomater, 500 g	19,00 kr.	18,28 kr.	0,72 kr.
Gulerødder, 1 kg	13,00 kr.	12,51 kr.	0,49 kr.
Kaffe, 500 g	60,00 kr.	57,72 kr.	2,28 kr.
Yoghurt naturel, 500 g	18,00 kr.	17,32 kr.	0,68 kr.
Pasta sauce, 390 g	20,00 kr.	19,24 kr.	0,76 kr.
Karbonader, 440 g	35,00 kr.	33,67 kr.	1,33 kr.
I alt (12 varer)	343,00 kr.	329,97 kr.	13,03 kr.
Årligt	17.836 kr.	17.158 kr.	678 kr.

Scenario B: Ugentlig indkøbskurv – besparelse ved 25 procent vs. 15 procent fødevaremoms

Vare	Pris i dag	Pris ved reduceret momssats	Besparelse
Sødmælk, 1 liter	16,00 kr.	14,78 kr.	1,22 kr.
Smør, 200 g	22,00 kr.	20,33 kr.	1,67 kr.
Hakket oksekød, 500 g	52,00 kr.	48,05 kr.	3,95 kr.
Kyllingebryst, 600 g	48,00 kr.	44,35 kr.	3,65 kr.
Brød, rugbrød 700 g	28,00 kr.	25,87 kr.	2,13 kr.
Pasta, 500 g	12,00 kr.	11,09 kr.	0,91 kr.
Tomater, 500 g	19,00 kr.	17,56 kr.	1,44 kr.
Gulerødder, 1 kg	13,00 kr.	12,01 kr.	0,99 kr.
Kaffe, 500 g	60,00 kr.	55,44 kr.	4,56 kr.
Yoghurt naturel, 500 g	18,00 kr.	16,63 kr.	1,34 kr.
Pasta sauce, 390 g	20,00 kr.	18,48 kr.	1,52 kr.
Karbonader, 440 g	35,00 kr.	32,34 kr.	2,66 kr.
I alt (12 varer)	343,00 kr.	316,93 kr.	26,07 kr.
Årligt	17.836 kr.	16.480 kr.	1.356 kr.

Kilde: Gennemsnitspriser fra en række danske dagligvarebutikker, marts 2026

Note: Priser er vejledende gennemsnitspriser. Faktisk besparelse afhænger af butiksvælg og tilbudsstatus. Ikke-fødevarer (rengøringsmidler mv.) er ikke inkluderet, da de ikke vil være omfattet af en fødevaremomsnedsættelse. Der er som tidligere nævnt antaget en overvæltning på 95 procent af momsreduktionen; ved en overvæltning på 100 procent er den samlede besparelse 27,44 kroner for forbrugeren.

Scenario C: Ugentlig indkøbskurv – besparelse ved 25 procent vs. 6 procent fødevaremoms

Vare	Pris i dag	Pris ved reduceret momssats	Besparelse
Sødmælk, 1 liter	16,00 kr.	13,69 kr.	2,31 kr.
Smør, 200 g	22,00 kr.	18,82 kr.	3,18 kr.
Hakket oksekød, 500 g	52,00 kr.	44,49 kr.	7,51 kr.
Kyllingebryst, 600 g	48,00 kr.	41,07 kr.	6,93 kr.
Brød, rugbrød 700 g	28,00 kr.	23,96 kr.	4,04 kr.
Pasta, 500 g	12,00 kr.	10,27 kr.	1,73 kr.
Tomater, 500 g	19,00 kr.	16,26 kr.	2,74 kr.
Gulerødder, 1 kg	13,00 kr.	11,12 kr.	1,88 kr.
Kaffe, 500 g	60,00 kr.	51,34 kr.	8,66 kr.
Yoghurt naturel, 500 g	18,00 kr.	15,40 kr.	2,60 kr.
Pasta sauce, 390 g	20,00 kr.	17,11 kr.	2,89 kr.
Karbonader, 440 g	35,00 kr.	29,95 kr.	5,05 kr.
I alt (12 varer)	343,00 kr.	293,48 kr.	49,52 kr.
Årligt	17.836 kr.	15.261 kr.	2.575 kr.

Mekanikken bag: Sådan får en lavere moms på fødevarer priserne til at falde

Den danske moms på fødevarer er med 25 procent Europas højeste, og Danmark er det eneste land i Europa, der ikke har en særlig og lavere momssats på fødevarer.¹³

I lyset af de kraftige prisstigninger på fødevarer i løbet af 2024 og 2025 indgik et bredt flertal af Folketingets partier derfor en aftale om at kigge nærmere på momsen på fødevarer i Danmark.¹⁴

Ønsket om at reducere momsen på fødevarer i Danmark bygger på et politisk behov for at lette prispresset på de danske forbrugere. Hvis tiltaget skal give mening, kræver det naturligvis, at en lavere moms på fødevarer vil medføre lavere priser for forbrugerne.

For mange afgiftslettelser vil der være et reduceret overløb i priserne – omfanget af overløbet er dog varierende. Overløbsgraden afhænger bl.a. af graden af konkurrence på det berørte

¹³ Europa-Kommissionen (2025): VAT Rules and Rates. https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_en.htm.

¹⁴ Finansministeriet (2026). Bred aftale om ramme til nedsættelse af moms på fødevarer eller frugt og grønt. Pressemeddelelse, 28. januar 2026. <https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2026/januar/bred-aftale-om-ramme-til-nedsaettelse-af-moms-paa-foedevarer-eller-frugt-og-groent/>.

område, af hvor meget moms og afgifter fylder i den samlede pris og af behovet for ny eller ekstra administration, der følger af de nye regler.

- Er graden af konkurrence lav, vil virksomhederne have tilsvarende lavt incitament til at lade en afgiftsreduktion komme forbrugerne til gode. Er konkurrencen omvendt høj, må der forventes en betydelig højere grad af overløb i priserne, hvilket kommer forbrugerne til gavn. I Danmark er konkurrencen på dagligvareområdet høj.
- Fylder moms og afgifter meget i den samlede pris på fødevarer, må det forventes, at prisreduktionen ved en sænkning af fødevarerens moms bliver større. I Danmark opkræves Europas højeste moms på fødevarer, og i Danmark opkræves desuden en række punktafgifter, der ikke findes i andre lande.
- Overløbsgraden afhænger også af, om det nye afgiftsregime kræver ekstra administration relativt til det gamle. Dette vil være tilfældet ved indførelse af differentieret moms i Danmark, hvilket kan begrænse prisen på smule. Omfanget heraf afhænger dog af, hvor stor den ekstra administrationsbyrde reelt er.

En ofte fremhævet fordel ved det danske momssystem er, at der er tale om et enhedsmomssystem. Det betyder, at systemet som udgangspunkt har én og kun én sats, der opkræves for alle varer og tjenester. Det betyder, at administrationen er minimal, da reglerne er ens for alle varer og tjenester, og at afgrænsningsproblematikker undgås.

Ved en indførelse af differentieret moms i Danmark, må man derfor overveje, hvor stor en administrativ byrde dette kan medføre. Dette afhænger naturligvis også af den valgte model for differentieret moms.

Skatteministeriet har i en rapport fra 2024 vurderet, at det vil koste 270 mio. kroner i alt for virksomhederne at administrere en differentieret momssats på frugt og grønt.¹⁵

Det kan hertil tilføjes, at det næppe kan forventes at koste mere at administrere en lavere sats på fødevarer i almindelighed – snarere tværtimod, da "fødevarer" er lettere at afgrænse end "frugt og grønt". Den daglige administration mellem de to modeller (lavere moms på frugt og grønt kontra lavere moms på fødevarer i almindelighed) må for dagligvarehandlen således forventes at være sammenlignelig, og måske endda lettes i den brede models tilfælde.

¹⁵ Skatteministeriet (2024): *Analyse af differentieret moms*. <https://skm.dk/aktuelt/publikationer/rapporter/analyse-af-differentieret-moms>. Se også Skatteministeriet (2024): *Ny analyse viser fordele og ulemper ved momsreduktion på frugt og grønt*. Pressemeddelelse, 10. oktober 2024. <https://skm.dk/aktuelt/presse-nyheder/pressemeddelelser/ny-analyse-viser-fordele-og-ulemper-ved-momsreduktion-paa-frugt-og-groent>.

Skatteministeriet henviser i deres rapport også til, at en svensk undersøgelse i 2006 viste, at det kostede en virksomhed 2.700 SEK at håndtere differentieret moms. Det svarer til lige under 2.800 danske kroner i 2026.¹⁶ Omkostningen afhænger i øvrigt af antallet af momssatser og ikke af momssatsens størrelse.

En svensk undersøgelse fra 2020 viste, at det i Sverige kostede erhvervslivet, hvad der svarer til ca. 900 mio. svenske kroner at administrere.¹⁷ Det svarer til omkring 720 mio. danske kroner i 2026).

Men for det første er Sverige alene i indbyggertal over 40 procent større end Danmark, og for det andet byggede den vurdering på, at der ikke var sket nogen effektivisering eller digitalisering af administrationen siden 2006. Der er med andre ord ingen grund til at tro, at det faktisk er så dyrt i praksis i 2026.

Det samlede billede er således, at det utvivlsomt vil medføre ekstraomkostninger til administration at indføre differentieret moms i Danmark. Men omkostningerne må i høj grad forventes at være etableringsomkostninger, og de løbende administrationsomkostninger må med afsæt i Skatteministeriets vurdering og erfaringerne fra Sverige forventes højst at være på 2-300 mio. kroner.

¹⁶ Prisomregning foretaget via "prisomräknaren" på den svenske statistikmyndighed SCB's hjemmeside. Valutaomregning derefter sket via valutaomregninger på Danske Banks hjemmeside.

¹⁷ Sjöberg, M. (2020): En miljard för differentierad moms. *Timbro Briefing Paper*, nr. 26. https://timbro.se/app/uploads/2020/02/miljard_differentierad_moms.pdf.

DSK MENER

Fødevarerpriserne er steget med 30 procent på fem år, og danskernes købekraft er ikke fulgt med i samme tempo. Danmarks fødevare moms på 25 procent er Europas højeste og rammer hårdest dem, der i forvejen har mindst. En sænkning af fødevare momsen er den mest direkte og effektive måde at styrke købekraften for alle danskere – især de mest udsatte. Samtidig vil det skabe en mere lige konkurrence mellem den danske dagligvarehandel og dagligvarehandlen i både Sverige og Tyskland, hvor momssatsen på fødevarer er markant lavere end i Danmark.

Derfor foreslår DSK, at

- Fødevare momsen i Danmark reduceres enten ved at fjerne momsen på frugt og grønt eller ved generelt at sænkes momsen på fødevarer fra 25 til 20, så danskerne får en reel og synlig lettelse på madbudgettet.
- Det politisk overvejes, om der er behov for yderligere tiltag, herunder yderligere reduktioner i fødevare momsen, så den i højere grad nærmer sig niveauet i Danmarks nabolande.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i april 2026 af analysemedarbejder Alexander Gjerum Fredbo-Nielsen og underdirektør Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.